

необхідних для підтримки ліберальної демократії взаємозв'язку між демократією та ринковою економікою.

У світлі таких вимог пріоритетною моделлю навчальної програми нового покоління має стати авторська програма. Авторська програма — це не стала, консервативна, як зараз форма, а мобільна програма, що швидко змінюється, відбиваючи потреби сучасності; відображає методологічний, науковий та методичний рівень викладача.

Пропоную створити консультативну групу з викладачів, які проходили стажування в західних університетах, з тим щоб використати їхні знання щодо новачій в навчальному процесі.

А. Л. ПАСТЕРНАК, аспірант кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу КНЕУ

УМОВИ КРЕДИТНОГО ДОГОВОРУ

Отримання банківського кредиту — це одна з головних умов успішної підприємницької діяльності. Відносини клієнта і банку регулюються умовами кредитного договору.

Кредитний договір може бути укладений як через складання одного документа, підписаного кредитором та позичальником, так і через обмін листами, телеграмами, телефонограмами, підписаними стороною, яка їх надсилає.

Кредитні взаємовідносини регламентуються на підставі кредитних договорів, що укладаються між кредитором і позичальником тільки в письмовій формі, які визначають взаємні зобов'язання та відповідальність сторін і не можуть змінюватися в односторонньому порядку без згоди обох сторін.

Кредитні договори з юридичними особами укладаються на підставі так званої кредитної заявки, в якій міститься прохання розглянути можливість укладання кредитного договору. При цьому самі умови кредитного договору, як правило, не розглядаються.

Важливою умовою кредитного договору є домовленість про строки. Термін «строк» може мати різні значення. Так, виділяють строк дії кредитного договору, на який видається кредит; строк повернення кредиту (календарна дата), строк нарахування і строк виплати процентів.

Під строком кредиту розуміють період часу між моментом отримання кредиту позичальником і моментом його повернення. Строк кредиту завжди коливається в рамках строку дії договору

і, відповідно, не можна його перевищувати. Його можна розглядати як одну з умов кредитного договору.

У межах строку кредиту:

1) отримані грошові кошти використовуються на передбачені договором цілі (строк використання кредиту);

2) нараховуються проценти на суму кредиту (строк нарахування процентів);

3) сума кредиту повертається позичальником кредитору (строк повернення кредиту);

4) виплачуються проценти, нараховані на суму кредиту (строк виплати процентів).

Предметом кредитного договору не можуть бути векселі. Видача за кредитним договором векселів рівнозначна ненаданню кредиту. Видача кредиту передбачає право кредитора здійснювати контроль за цільовим використанням виділених коштів.

Важливо зазначити, що здійснювати реальний контроль банк не в змозі, єдине, що може контролювати банк, — це документи, надані позичальником. Для полегшення зазначених завдань виданий кредит зараховується на розрахунковий рахунок позичальника, відкритий в банку-кредиторі.

Разом з тим згідно з чинним законодавством банк позбавлений адміністративних функцій за контролем над грошовими потоками. Тому правові чинники, за допомогою яких здійснюється контроль над наданими кредитами, є цивільно-правовими.

Так, у кредитному договорі зазначаються документи, які позичальник повинен надати банку-кредитору (бухгалтерські баланси, платіжні документи, відомості про основні фонди), і відповідальність за невиконання цих вимог.

Виділяють такий різновид кредитного договору, як договір кредитного рахунку. В цьому випадку банк здійснює платежі з рахунку свого клієнта, незважаючи на брак грошових коштів на цьому рахунку. При цьому банк вважається надавшим клієнту кредит на відповідну суму з дня здійснення такого платежу. Подібний кредит також називають контокорентним, або овердрафтом.

Особливе місце посідає договір іпотечного кредитування, сутність якого полягає в тому, що банк (кредитна організація) надає кредит фізичній особі (громадянину) для придбання житла під заставу придбаного житла як забезпечення зобов'язання.

За договором про іпотеку кредитор стає власником застави, що дає йому змогу у разі невиконання позичальником зобов'язання за кредитним договором одержати задоволення і з вар-

тості заставленого житла, маючи перевагу перед іншими кредиторами заставника.

Кредитний договір містить умови, які сторони зобов'язані дотримувати. Одностороння відмова від виконання договору й одностороння зміна його умов за загальним правилом не допускається. Обов'язок кредитора з надання грошових коштів виникає з моменту укладання договору. У разі порушення цього зобов'язання банк несе перед позичальником відповідальність, передбачену договором і законом. Однак банк правомірний відмовитися від надання позичальникові передбаченого договором кредиту за обставин, які свідчать про те, що надана позичальникові сума не буде повернена. Закон не дає конкретного переліку таких обставин, і в кожному конкретному випадку суд буде визначати законність відмови.

В. В. ПЕТРОВИЧ, ст. викладач кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу КНЕУ

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ У СТРАТЕГІЧНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

На сучасному етапі реформування економіки має певні зміни діюча система управління підприємством. З очевидністю реалізується положення теорії управління щодо складності керування діяльністю великих систем в зовнішньому економічному середовищі їх функціонування. Набагато простіше здійснюється процес управління системами, що мають чітко виражені, акцентовані на локальному кінцевому продукті структурні елементи. Процес розукрупнення централізованих управлінських систем в нашій державі має сталий характер. Прикладом щодо того є перетворення великих підприємств (виробничих об'єднань) на кілька менших структур з предметною орієнтацією, що мали раніше статус видів виробництв.

Ефективне функціонування комплексних і локальних систем управління в нових умовах господарювання забезпечується аналітичною інформацією щодо стану певного об'єкта стосовно внутрішнього та зовнішнього середовища. Така інформація включає необхідні розрахунки, висновки, рекомендації щодо мобілізації визначених резервів та стратегії поведінки конкретного суб'єкта відносно партнерів у системі діючого механізму господарювання.